

félévig drámabíró bizottsági tagja volt. Neje: *Polányi Ilona*, a Népszínház tagja, kivel 1879 júl. 9-én lépett házasságra.

Kazinczy Ágost, színész, sz. 1899 május 22-én, *Budapesten*. Színpadra lépett 1924 július havában.

Kazinczy András. A 40-es években Zemplén vármegye alispánja volt. Megh. 1875 október 5-én, Kassán. A Nemzeti Színházra 1000 forintot hagyományozott.

Kazinczy Ferenc (kazinczi), író, a magyar irodalom reformátora, sz. 1759 okt. 27-én, *Érsemjénben* (Bihar m.), megh. 1831 aug. 23-án, *Széphalmon* (Zemplén m.). 1766-ban Alsóregmecen járta elemi iskoláit. 1768—69-ben Késmárkon tanult, innen a sárospataki kollégiumba ment, hol tíz év alatt az összes közép- és felsőiskolai tanulmányait elvégezte. 1790-ben felismervén a nemzeti színügy nagy jelentőségét a közműveltségre, lelkesen izgatott mellette s Ráday Pál gróffal buzgólkodott Budán az első magyar színésztársaság szervezésén. 1790 március 8-án kelt s a *Hadi és más nevezetes történetek* szerkesztőségéhez írt levelében már azt írja: „*Hamletem* a jövő héten sajtó alatt lesz s talán Lesszingnek *Miss Sara Sampson*-ja is utána fog menni. Most kellene azon lennünk, hogy az év állandó Országgyűlése alatt Magyar Játzó színünk légyen” és ugyanez év július 1-én báró Prónay Lászlóhoz írt levelében pedig ezt írja: „Volna még egy alázatos tanátslásom, esedezésem. Ajánljor fel Excellenciád egynehány aranyat egy Magyar Játzó társaságnak, oly fel-tétel alatt, hogy ők Német Játzók által illendően el-készítvén, *Hamletemet* játsszák el. Ennek híre lesz az egész Országban”. Aztán, amikor kész *Hamletjével* ahhoz előszót ír és valóban prózája ódáivá emelkedik, amidőn a magyar lelkesedés diadalmát zengi és fennen hirdeti, hogy kezd már benne újra éledni az a remény, hogy nyelvünket közolgaink folytatására fordítjuk és közelebből az, hogy az Ország Gyűlése alatt *Melpomenének* és *Thaliának* Magyar Templomot szentelünk. És ő, ez a klasszikusan nemes magyar férfiú, — aki a magyarságot mindenek felébe helyezi a játékszín eszméjének kicsinyes elleneseit, mielőtt újra támadnának, megelőzi írván: „Mi gátol-

hatná meg azt egyéb hanemha ismét valamely felelet azt adná, hogy a Magyar Nyelv nem Játzó színre való; eggy oly felelet, mely nem meg-tzáfolást, hanem eggy szomorú néma sóhajtást érdemel”. Az eszme testté vált. Kelemen László áldozatos lelkesedésével megtalálta azokat, akik a megpróbáltatásoknak eme rögs útjára hajlandók voltak követni. Kazinczy ekkor Pestre megy, ahol a társaság Ráday Pállal együtt őt kéri fel a társaság szervezetének megállapítására és arra a sziszifuszi munkára, hogy a német színházbérlőt jóindulatra bírja a magyar műzsával szemben. Kazinczy csak e második feladatában jár el, az elsőhöz nem mer fogni, mert, — tudja, érzi — hogy ehhez ismeretei, tapasztalatai nem elégségesek. Nem sokáig tartózkodik Pesten — visszatér Kassára és ott várja a budai, pesti híreket. — „Pestről elindulván — írja egy levelében — jó karban hagyta a Schauspieler-Truppot...” „Aztán — az első magyar színelőadás lezajlik a „Melpomene és Thalia templomában”. Mikor ennek hírét veszi, sietve ír Ráday Pálnak, hogy értesítse, miképpen mutatkozott be a magyar színjáték — és mikor nem kap e kérelmére választ, Ráday nagyatyját, Ráday Gedeont, kéri fel, hogy küldjön neki egy színlapot az *Igazházi* első előadásáról és egy színésszel írásson a bemutatóról valamit és ha ezt sem sikerülne elérni — írásson Ráday Gancs Pállal, a jószágkormányzójával egyet-mást, hogy abból ő aztán *Orpheus* című folyóirata számára kritikát csinálhasson. Így dolgozott Kazinczy a magyar színadnak és a magyar színpadért. Hogy műsort teremtsen számukra, megindította a *Külföldi Játékszín* c. vállalatát, melynek első darabjául Shakespeare „*Hamlet*”-jét adta. (1790.) Lefordította a következő színműveket: *Lanassza*, tragédia 4 felv. Le Mierre-től, Plümicke német fordításából. Bem. 1793 máj. 20. Budán. *Goethe: Stellá-ját* és *Clavigo-ját* is átültette magyarra. Ez utóbbit előadták 1795 febr. 25-én. *Lessing: Emilia Galotti-ját* a budai társulat 1836 júl. 16-án mutatta be az ő fordításában, valamint *Shakespeare: Macbeth-jét* is fordította, de ma nem tudható, vajjon befejezte-e. Egyéb fordításai: *Barnhelmi Minna*, vagy *A katonaszerencse*, vj. 5 felv. *Lessing* után. 1834. A Nemzeti Színház bemutatta: 1929 márc. 16. *Lessing* emlékeztére, a nagy drámaíró születésének kétszáz-